

Het Centrum in 2013

Jaarverslag algemene werking 2013

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Algemene schets	4
2.1	Het Centrum in cijfers	4
2.2	Huidige opdrachten, structuur en organisatie van het Centrum	5
2.3	Organigram	7
2.4	Raad van bestuur	8
2.5	De interfederalisering van het Centrum: een afzonderlijk migratiecentrum, een versterkte antidiscriminatiewerking	9
3	Discriminatie/Gelijke Kansen	13
3.1	Discriminatie	13
3.1.1	Dienst Eerste Lijn	13
3.1.2	Dienst Tweede Lijn	13
	Overzicht van de activiteiten in 2013	14
3.2	Gelijke Kansen	16
3.2.1	Dienst Vorming	16
	Overzicht van de activiteiten in 2013	16
3.2.2	Dienst Diversiteit	18
	Overzicht van de activiteiten in 2013	18
3.2.3	Dienst Handicap/CRPD (Convention on the Rights of Persons with Disabilities)	20
	Overzicht van de activiteiten in 2013	21
4	Migratie	24
4.1	Analyse van de migratiestromen	24
	Overzicht van de activiteiten in 2013	24
4.2	Grondrechten van vreemdelingen	25
	Overzicht van de activiteiten in 2013	26
4.3	Mensenhandel en mensensmokkel	26
	Overzicht van de activiteiten in 2013	27
5	Het Centrum netwerk	29
5.1	Nationale samenwerking	29
5.1.1	Discriminatie/Gelijke Kansen	29
5.1.2	Migratie	30
5.2	Internationale samenwerking	30
5.2.1	Binnen de Europese Unie	30
5.2.2	De Raad van Europa	31
5.2.3	De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)	31
5.2.4	De Verenigde Naties	32
6	Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting	33
7	Publicaties 2013	35
8	Balans en resultatenrekening	38

1 Inleiding

Voor u ligt het verslag over de werking van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding in 2013. Naast dit werkingsverslag publiceert het Centrum in 2014, net als de voorbije jaren, drie thematische jaarverslagen: het *Jaarverslag Discriminatie/Diversiteit*; het *Jaarverslag Migratie*; en het *Jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel*.

2013 was het jaar waarin het Centrum zijn twintigste verjaardag vierde. Op 15 februari organiseerden we een studiedag in Résidence Palace, de plek waar het Centrum in 1993 zijn kantoren opende, om een stand van zaken op te maken van de strijd tegen racisme en raciale discriminatie. We gaven naar aanleiding van die verjaardag ook een publicatie uit, waarin twintig ‘getuigen’ hun kijk gaven op racisme, discriminatie en integratie.

Meteen was 2013 ook het laatste volledige werkingsjaar van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Inderdaad: nadat in december 2006 een werkgroep van start was gegaan, zou het tot juli 2012 duren vooraleer een politiek akkoord werd bereikt over de hervorming van het Centrum tot enerzijds een Interfederaal Gelijkekansencentrum en anderzijds een Federaal Migratiecentrum. Die hervorming is sinds 15 maart 2014 gerealiseerd; u leest er meer over in dit werkingsverslag.

De hervorming van het Centrum heeft veel tijd en energie gevraagd. Toch is het Centrum zijn wettelijke opdrachten tijdens de overgangperiode volop blijven opnemen; is het volop beschikbaar gebleven voor burgers, organisaties en instellingen; en is het ook zijn internationale engagementen blijven nakomen. Zoals u in dit *Jaarverslag algemene werking* kunt lezen, is het aantal meldingen weliswaar licht gedaald, onder meer omdat minder gebeurtenissen een brede publieke verontwaardiging uitlokten, maar opende het Centrum in 2013 méér dossiers dan in 2012. Voorts was 2013 een belangrijk jaar voor onze opdrachten ‘Informereren, sensibiliseren en vormen’ en ‘Adviezen en beleidsaanbevelingen formuleren’. Zo stelden we, in samenwerking met de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, op 5 september 2013 de eerste resultaten voor van de *Socio-economische Monitoring*, een instrument dat toelaat om de arbeidsparticipatie van etnisch-culturele minderheden nauwkeurig te meten. Die blijkt beduidend lager te liggen dan die van personen van Belgische origine. 2014 staat in het teken van vijftig jaar migratieakkoorden van België met vooral Marokko en Turkije: in 2013 stelden we de studie voor over vijftig jaar Turkse migratie; die over vijftig jaar Marokkaanse migratie is voor dit jaar.

In 2014 zal de hervorming van het Centrum volop worden uitgevoerd. De parlementen moeten hun vertegenwoordigers voor de nieuwe raden van bestuur nog aanduiden, waarna die op hun beurt de directie kunnen aanstellen en een nieuw strategisch driejarenplan goedkeuren. Maar daar zult u dan weer alles over kunnen lezen in de werkingsverslagen die de twee nieuwe instellingen in 2015 zullen publiceren.

We wensen u een aangename lectuur.

Patrick Charlier
Adjunct-directeur

Jozef De Witte
Directeur

2 Algemene schets

2.1 Het Centrum in cijfers

In 2012 ontving het Centrum in totaal **4.595** meldingen, waarvan **57%** via zijn website.

De melders waren vaker mannen (**64%**) dan vrouwen.

81% van de meldingen ging over discriminatie, haatboodschappen en haatmisdrijven; **19%** over de grondrechten van vreemdelingen.

De **3.713** meldingen over mogelijke discriminatie, haatboodschappen en haatmisdrijven leidden tot **1.406** dossiers.

Voor de **882** meldingen rond de grondrechten van vreemdelingen opende het Centrum **198** dossiers.

In **14** discriminatiedossiers is het Centrum een rechtszaak begonnen. In **18** zaken over mensenhandel stelde het zich burgerlijke partij.

Het Centrum verzorgde **654** uur aan informatiesessies (maximaal een halve dag) en **1.708** uur aan vormingen (minimaal een halve dag), en bereikte daarmee in totaal **7.252** mensen.

Het Centrum telde op 31 december 2013 **108,92** (effectieve) voltijdse equivalenten (VTE): **91,27** binnen het personeelsplan; **4,84** in projecten; **4,73** bij de dienst CRPD; en **8,08** bij het Steunpunt Armoede.

Het Centrum is betrokken in **7** internationale samenwerkingsverbanden.

2.2 Huidige opdrachten, structuur en organisatie van het Centrum

Het Centrum werd opgericht door de federale wet van 15 februari 1993. Die wet bepaalt dat het Centrum een openbare dienst is die geheel onafhankelijk is in de uitoefening van zijn wettelijke opdrachten, en die zijn taken uitvoert in een geest van dialoog en samenwerking met andere actoren. Daardoor is het een instelling *sui generis*, met een statuut dat sterk verschilt van het statuut van federale administraties, parastatalen of overheidsbedrijven.

Bij zijn oprichting was het Centrum alleen bevoegd voor de strijd tegen racisme. Vandaag heeft het veel ruimere bevoegdheden. Zijn wettelijke opdrachten situeren zich binnen twee volwaardige pijlers:

1. **De pijler Discriminatie/Gelijke Kansen**, met als opdracht de gelijkheid van kansen te bevorderen en elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur te bestrijden op grond van nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, fortuin, leeftijd, geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, handicap, politieke overtuiging, fysieke of genetische eigenschap of sociale afkomst.¹

Gendergerelateerde aangelegenheden zijn de bevoegdheid van onze zusterinstelling, het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.

De regering moet nog een instantie aanwijzen om meldingen van discriminatie op basis van taal te behandelen. Het zou logisch zijn als het Centrum die opdracht in de toekomst toegewezen zou krijgen.

2. **De pijler Migratie**, met als opdracht te waken over het respect van de grondrechten van vreemdelingen, de overheid te informeren over de aard en grootte van de migratiestromen, en de bestrijding van mensenhandel en -smokkel te stimuleren.

In 1999 werd het **Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting** aan het Centrum toegevoegd, na een samenwerkingsakkoord. Het Steunpunt heeft eigen opdrachten, werkt met eigen bestuursorganen en een eigen budget, en valt niet onder de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur en de directie van het Centrum. Op pagina 29 schetsen we zijn werking in 2013.

Op de interministeriële conferentie van 12 juli 2011 hebben de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen in uitvoering van artikel 33, paragraaf 2 van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap beslist om het mandaat van “een onafhankelijk mechanisme om de uitvoering van het Verdrag te bevorderen, te beschermen en op te volgen” toe te kennen aan het Centrum. Daartoe werd de **dienst Handicap/CRPD** (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) opgericht. Hij ziet toe op de bevordering, bescherming en opvolging van de toepassing van het Verdrag in ons land.

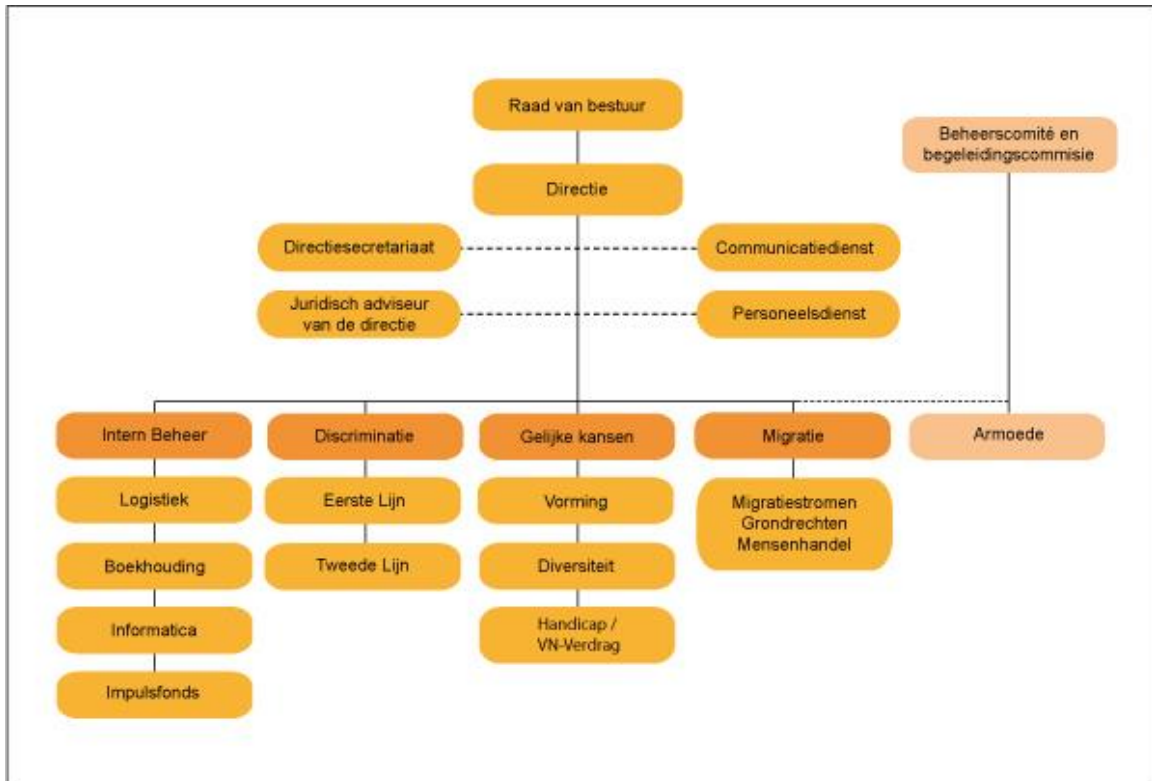
¹ De bevoegdheden van het Centrum zijn nog niet formeel uitgebreid naar het criterium ‘syndicale overtuiging’, dat in 2009 na een arrest van het Grondwettelijk Hof is toegevoegd aan de lijst van criteria die door de Antidiscriminatiewet beschermd worden.

Zijn oprichtingswet stelt dat het Centrum zijn opdracht volkomen onafhankelijk uitvoert, en in een geest van dialoog en samenwerking met verenigingen, instituten, organen en diensten die vergelijkbare opdrachten hebben of rechtstreeks bij de uitvoering van zijn opdracht betrokken zijn.

Gezien de hervorming van het Centrum is de looptijd van zijn *Strategisch plan 2011-2013* met een jaar verlengd. Dat geeft de nieuwe instellingen de tijd om elk een eigen strategisch plan te ontwikkelen. Dat gezegd zijnde, heeft het Centrum zijn huidige strategisch plan in 2013 laten evalueren bij 42 stakeholders. De evaluatie werd uitgevoerd door Dirk Jacobs en Corinne Torrekens van de Groupe de recherche sur les Relations Ethniques, les Migrations et l'Égalité (GERME) van de Université libre de Bruxelles (ULB).²

² Het evaluatierapport is beschikbaar op www.diversiteit.be, rubriek 'Publicaties'.

2.3 Organigram

2.4 Raad van bestuur

Samenstelling van de raad van bestuur van het Centrum op 31 december 2013.

Effectieve leden	Plaatsvervangers
<i>Hervé Hasquin</i> (président)	Isabelle Mazzara
Ann Verreth (vice-présidente)	Tinneke Huyghe
<i>Bernard Blero</i>	Fatima Shaban
<i>Jan Boulogne</i>	Anne-Marie Vangeenberghe
Anne-Emmanuelle Bourgaux	<i>Ahmed Laaouej</i>
Eddy Boutmans	Kurt Demeester
Naima Charkaoui	<i>Hakim Boutkabout</i>
Diane Culer	Chico Keksi
Claude Debrulle	Fatima Zibouh
Eugène Dimmock	Machteld Ory
Badra Djait	Jochen Soetens
Afaf Hemamou	Mohammed Tijjini
Laura Iker	Fabien Paelmans
Carine Jansen	Alain Jacobeus
Véronique Lefrancq	Benoît Drèze
Eric Lemmens	Gisèle Marlière
<i>Alexander Miesen</i>	<i>Ingrid Inselberger</i>
Liesbet Stevens	<i>Karin Van Mossevelde</i>
<i>Soetkin Suetens</i>	<i>Khadija Zamouri</i>
Renaat Vandevelde	<i>Ina Vandenberghe</i>
<i>Steven Vansteenkiste</i>	Lieve De Cocq

Commissaire du gouvernement
<i>Philippe Bouchat</i>

De namen van de ontslagnemende leden staan cursief afgedrukt.

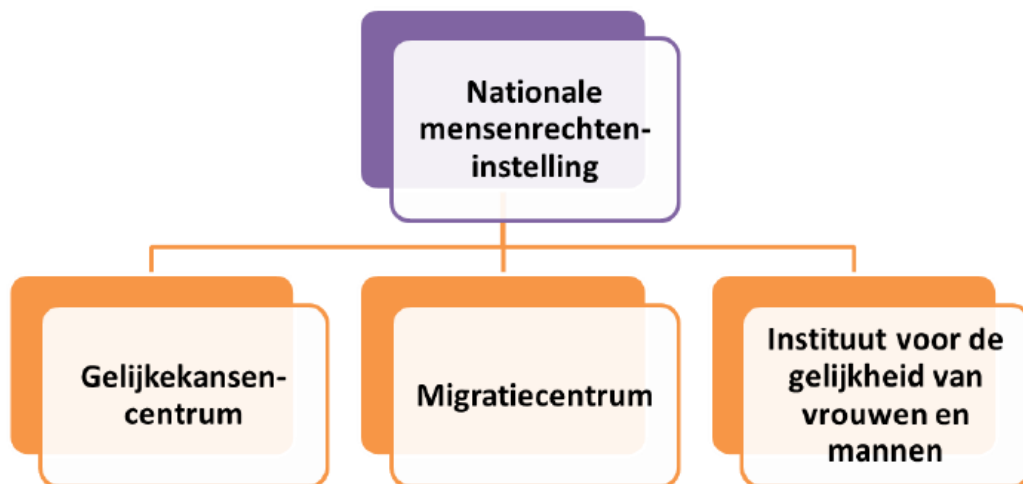
2.5 De interfederalisering van het Centrum: een afzonderlijk migratiecentrum, een versterkte antidiscriminatiewerking

In juli 2012 kwamen de federale regering, gewesten en gemeenschappen tot een samenwerkingsakkoord over de interfederalisering van het Centrum. Dat ziet zo zijn bevoegdheden inzake de strijd tegen discriminatie uitbreiden tot die van de gewesten en gemeenschappen, boven op zijn federale bevoegdheden.

Daarnaast biedt het akkoord nieuwe perspectieven op overleg en samenwerking tussen de verschillende overheden van dit land inzake de strijd tegen discriminatie, met respect voor de autonomie en bevoegdheden van elke (federale of gefedereerde) entiteit.

Het akkoord voorziet ook dat de huidige opdrachten van het Centrum inzake migratie in een deels aparte en federale structuur terechtkomen.

Ten slotte moet België een nationale instelling voor de mensenrechten in het leven roepen, in overeenstemming met de van 1993 daterende Principes van Parijs. Er is al een principeakkoord om een samenwerkingsakkoord uit te werken over de oprichting van een overkoepelend mensenrechteninstituut. Binnen die instelling zouden met name het 'interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme', het 'federale Centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel' en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (dat ook voor een interfederalisering staat) verenigd worden. De regeringen die na de verkiezingen van 25 mei 2014 aantreden zullen daartoe het initiatief moeten nemen.

Stappen vooruit: een grotere nabijheid, grotere onafhankelijkheid

Wat zijn opdrachten ter bevordering van gelijke kansen en ter bestrijding van discriminatie betreft, zal de interfederalisering de rol van het Centrum als openbare instelling versterken en zijn afstand met de burger verkleinen.

Inderdaad, elke burger van dit land zal zich voortaan tot **één instantie** kunnen wenden als hij het slachtoffer is van discriminatie op basis van één van de door antidiscriminatiewetten en -decreten beschermde criteria, over welk bevoegdheidsniveau het ook gaat.

In de toekomst zal de burger zich ofwel tot het hoofdkwartier van het Centrum in Brussel kunnen wenden, ofwel tot de lokale meldpunten in Vlaanderen (Meldpunten Discriminatie) of Wallonië (Espaces Wallonie). Die decentralisatie bestond al in de praktijk, dankzij samenwerkingsakkoorden tussen de verschillende entiteiten, en zal voortaan ingebed zijn in de werking van het Interfederaal Gelijkekansencentrum.

Voor de burger zorgt de hervorming, met andere woorden, voor vereenvoudiging. Die zou moeten bijdragen tot een oplossing voor de onderrapportage van individuele gevallen van discriminatie bij het Centrum.

Voorts zou de onafhankelijkheid van de toekomstige centra versterkt moeten worden dankzij een 'nieuwe architectuur' van hun raden van bestuur.

Op dit moment wordt het Centrum geleid door een pluralistische raad van bestuur. Die is samengesteld uit 21 leden en een regeringscommissaris, benoemd door de federale regering. Van die 21 leden zijn er 7 voorgedragen door gemeenschappen en gewesten.

In de toekomst zal de raad van bestuur van het **Interfederaal Gelijkekansencentrum** samengesteld zijn uit 21 leden, allen benoemd door de parlementen:

- 10 benoemd door de Kamer
- 4 benoemd door het Vlaams Parlement
- 2 benoemd door het Waals Parlement
- 2 benoemd door het Parlement van de Franstalige Gemeenschap
- 2 benoemd door het Brussels Parlement
- 1 benoemd door het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap

In de schoot van de interfederale raad van bestuur zullen vier kamers geïnstalleerd worden: een federale, een Vlaamse, een Franstalige en een Brusselse. Zij zullen uitsluitend vragen behandelen die met hun bevoegdheidsniveau te maken hebben. Het genderevenwicht zal gegarandeerd zijn.

Op dit moment worden de directie en de coördinatoren van het Centrum benoemd door de regering. In de toekomst zal de benoeming van de directie en eventuele coördinatoren een prerogatief van de interfederale raad van bestuur zijn.

De raad van bestuur van het **Federaal Migratiecentrum** zal samengesteld zijn uit de 10 leden die het federale parlement heeft benoemd voor de federale kamer van het Interfederaal Gelijkekansencentrum.

Het Federaal Migratiecentrum zal als opdracht hebben om te waken over het respect voor de grondrechten van vreemdelingen en om de overheden in te lichten over de aard en de grootte van de migratiestromen – en dat binnen de perken van zijn federale bevoegdheden. Binnen datzelfde kader zal het ook de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel stimuleren.

De beide nieuwe centra zullen hun opdrachten in alle onafhankelijkheid uitvoeren.

De natuurlijke band bewaren

Tien jaar na zijn oprichting, in 2003, kreeg het Centrum van de wetgever de opdracht om de overheid te informeren over de aard en de grootte van de migratiestromen en om te waken over het respect

van de grondrechten van vreemdelingen. Die opdracht bekrachtigde de activiteiten op het vlak van de bescherming van grondrechten die het al sinds zijn oprichting verrichtte: het bezoekrecht van het Centrum aan gesloten centra, de adviezen die het over regularisatie verstrekt, de hulp die het verleent in verblijfsdossiers enzovoort. De link tussen 'de bestrijding van racisme' en 'de bevordering van de grondrechten van vreemdelingen' spreekt voor zich.

Vandaag nog worden veel vraagstukken, zoals integratie of nationaliteit, zowel vanuit het discriminatiestandpunt als vanuit het migratiestandpunt benaderd. Maar veel andere thema's 'kruisen' elkaar, zoals immigratie/veroudering of asielrecht/seksuele geaardheid. Na de hervorming van het Centrum tot twee instellingen moet erover worden gewaakt dat ze hun '**natuurlijke band**' blijven bewaren – en dat een multidisciplinaire benadering te voorkeur blijft krijgen. De noodzaak daarvan is ook onderstreept door het Comité tegen Rassendiscriminatie van de Verenigde Naties (CERD), in de conclusies die het op 21 februari 2014 bekendmaakte na het rapport van België te hebben onderzocht.

Wat het thema samenwerking betreft: het Centrum heeft er altijd over gewaakt dat het **partnerschappen aangaande met organisaties op het terrein**. Het kan gaan om openbare of semi-openbare instellingen of organismen (OCMW's, universitaire onderzoekscentra, regionale integratiecentra enzovoort), maar ook om organisaties uit verschillende sectoren (verenigingen die de rechten van personen met een handicap verdedigen enzovoort). Dankzij die permanente samenwerking blijft het Centrum de problemen benaderen op een manier die verankerd is in de realiteit.

De opdrachten van het Centrum kaderen ook in een **internationale context**. Het Centrum is betrokken bij de belangrijkste organisaties waarmee het zijn doelstellingen deelt; als lid, als waarnemend lid of als raadgevend lid. Op niveau van de Europese Unie zijn dat Equinet (het Europese netwerk van instellingen dat gelijke kansen en gelijke behandeling bevordert), het Bureau voor de Grondrechten (Fundamental Rights Agency - FRA), het netwerk van Nationale Contactpunten voor Integratie van de Europese Commissie (National Contact Points - Integration), het Europees Migratienetwerk (EMN) en het Informele Netwerk van Nationale Rapporteurs Mensenhandel en Equivalente Mechanismen (NREM). Op niveau van de Raad van Europa is het Centrum betrokken bij de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI); bij de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa neemt het deel aan de activiteiten van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten. Het is, tot slot, in maart 2010 door de VN geaccrediteerd als nationale mensenrechteninstelling (type B) voor België.

Het Centrum heeft in 2013 twee parallelle rapporten ingediend bij de VN: één over hoe België het VN-Verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestrafing uitvoert; en één over hoe België het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de Rechten van Personen met een Handicap uitvoert.³ Het Centrum werd ook gehoord door de delegaties van de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI) en het Comité ter Preventie van Foltering van de Raad van Europa (CPT) die België in 2013 bezochten.⁴

De laatste jaren is internationale samenwerking almaar belangrijker geworden, en ook in de toekomst zal het Centrum steeds meer in bilaterale en multilaterale samenwerking investeren.

³ Deze rapporten zijn beschikbaar op www.diversiteit.be, rubriek 'Publicaties'.

⁴ Het verslag van die bezoeken is beschikbaar op de websites van respectievelijk de ECRI en het VN-Comité tegen foltering.

Het Centrum is dus verre van een geïsoleerde actor op vlak van de mensenrechten. Dankzij hun toekomstige architectuur zouden de beide nieuwe centra aan onafhankelijkheid en effectiviteit moeten winnen. Toch hoopt het Centrum dat het lang beloofde overkoepelende interfederale mensenrechteninstituut snel het daglicht zal zien. Dat orgaan moet de harmonisering en de coördinatie van de bestaande mensenrechtenmechanismen in België verbeteren, en het moet de lacunes te vullen waarop verschillende internationale instanties – met name de VN – ons terecht blijven wijzen. Met als gevolg: betere garanties voor het respect van de grondrechten van elke inwoner van ons land, en de volledige en consequente uitvoering van onze internationale verplichtingen.

3 Discriminatie/Gelijke Kansen

3.1 Discriminatie

3.1.1 Dienst Eerste Lijn

De dienst Eerste Lijn behandelt alle meldingen die het Centrum bereiken en geeft elke melder binnen een redelijke termijn een eerste antwoord.

Een melding maken of een vraag stellen kan via het onlineformulier op www.diversiteit.be, telefonisch of persoonlijk (tijdens de bezoeken van het Centrum of op afspraak).

De dienst Eerste Lijn ontvangt meldingen over discriminatie of vragen om informatie of advies. Hij verzorgt een professioneel onthaal en stelt de melders concrete oplossingen voor. Zodra een melder bijstand vraagt en het Centrum daarvoor bevoegd is, wordt een dossier geopend, dat na een eerste analyse aan de dienst Tweede Lijn wordt overgemaakt.

De dienst Eerste Lijn verstrekt ook informatie en advies over de grondrechten van vreemdelingen, vooral over administratieve vragen over toegang tot het grondgebied, verblijf, vestiging en verwijdering van vreemdelingen. Concreet gaat het over mogelijkheden om een onwettig verblijf te regulariseren of over procedures inzake gezinshereniging, toegang tot de Belgische nationaliteit of de arbeidsmarkt ... Om mensen die zich tot het Centrum richten zo goed mogelijk verder te helpen, neemt de dienst soms contact op met lokale en federale administraties of met advocaten.

Wanneer de dienst een vraag krijgt waarvoor het Centrum niet bevoegd is, verwijst het zo goed mogelijk door. Zo worden vragen over discriminatie op basis van gender bijvoorbeeld doorgestuurd naar het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.

3.1.2 Dienst Tweede Lijn

Eén van de hoofdpodochten van deze dienst is de behandeling van individuele dossiers met betrekking tot discriminatie op grond van alle criteria waarvoor het Centrum bevoegd is (leeftijd, handicap, seksuele geaardheid, 'raciale' criteria, geloof of levensbeschouwing, vermogen, gezondheidstoestand ...) in alle domeinen van het maatschappelijk leven (arbeid, huisvesting, verzekeringen, onderwijs, horeca, politie, cyberhaat ...).

Elke medewerker van de dienst Tweede Lijn is gespecialiseerd in bepaalde domeinen of rond bepaalde doelgroepen. Door zijn multidisciplinaire benadering kan de dienst oplossingen vinden buiten de gerechtelijke procedures die door de Antidiscriminatiewet en de Antiracismewet zijn bepaald.

Het Centrum streeft eerst en vooral naar buitengerechtelijke oplossingen. In de meest ernstige en flagrante gevallen, of wanneer een dialoog onmogelijk blijkt en de zaak een belangrijke maatschappelijke relevantie heeft (bijvoorbeeld precedentswaarde, verduidelijken van wetgeving ...) kiest het voor de gerechtelijke weg.

Uit individuele dossiers trekt de dienst ook lessen om meer structureel en preventief op te treden. Zo dragen medewerkers, onder meer in transversale werkgroepen, bij tot het ontwikkelen van beleidsinstrumenten, tot studies en onderzoeken.

Cyberhaat

Gevallen van cyberhaat kunnen ook via de website van het Centrum gemeld worden. Twee medewerkers van de dienst Tweede Lijn behandelen die dossiers, in nauwe samenwerking met hun collega's van de dienst Eerste Lijn.

Overzicht van de activiteiten in 2013

In 2013 behandelde het departement Discriminatie (de diensten Eerste Lijn en Tweede Lijn) 3.713 meldingen en opende het 1.406 dossiers (op basis van meldingen of op eigen initiatief).

Een gedetailleerde analyse van de cijfers vindt u in het *Jaarverslag Discriminatie/Diversiteit*, dat in mei 2014 verschijnt. Voor meer informatie over de behandeling van meldingen, verwijzen we u naar de brochure 'Hoe kan het Centrum u helpen?'.⁵

De bestrijding van discriminatie vraagt uiteraard ook een goede samenwerking en wisselwerking met andere actoren op het terrein, in bijzonder het middenveld. Daarom heeft het departement Discriminatie in 2013 het project DISC TOUR opgezet. Bedoeling was om een heel aantal verenigingen, representatief voor de verschillende doelgroepen van het Centrum, te ontmoeten en hen te laten kennismaken met onze werking en strategie rond individuele discriminatiemeldingen en -dossiers.

Het behoort tot de wettelijke opdrachten van het Centrum om slachtoffers van discriminatie en haatmisdrijven te informeren over hun rechten, om hen bij te staan, om buitengerechtelijke oplossingen te zoeken, en om eventueel zelf in rechte op te treden. Binnen het Centrum wordt die opdracht vandaag uitgevoerd door de diensten Eerste Lijn en Tweede Lijn van het departement Discriminatie. De afgelopen jaren heeft het departement sterk ingezet op een laagdrempelig onthaal en een kwaliteitsvolle ondersteuning van melders en slachtoffers van discriminatie, op een efficiënte en effectieve aanpak van individuele dossiers, en op registratie en rapportering (cijfers, onderhandelde oplossingen, rechtspraak ...). Toch blijft het departement zich ervan bewust dat zijn werkmethodes verder verbeterd kunnen worden, onder meer door beter rekening te houden met de inzichten van de verenigingen.

De bedoeling van de DISC TOUR was ook uitdrukkelijk om de verenigingen een kritische feedback te vragen rond de eerste- en tweedelijnswerking van het Centrum. In totaal heeft het Centrum een veertigtal verenigingen bezocht of uitgenodigd. Er werd telkens een programma van een halve dag voorzien.

De DISC TOUR richtte zich niet alleen tot de verantwoordelijken binnen de verschillende verenigingen, maar ook en vooral tot de medewerkers/leden/vrijwilligers die het meest in direct contact staan met (potentiële) slachtoffers van discriminatie. De doelstelling was immers om samen met hen mogelijkheden te onderzoeken om de meldingsdrempel voor bepaalde groepen nog te verlagen. Het Centrum wil zo dicht mogelijk bij (potentiële) slachtoffers van discriminatie staan en hen toegankelijke en bevredigende oplossingen bieden.

⁵ Beschikbaar op www.diversiteit.be, rubriek 'Publicaties'.

Structurele samenwerking: partnerformulieren

Tijdens de DISC TOUR kregen enkele verenigingen een demo van het zogenaamde 'partnerformulier' dat het Centrum heeft ontwikkeld: een met een wachtwoord beveiligde toegang voor partnerorganisaties tot een specifiek elektronisch meldingsformulier. Met zo'n meldingsformulier kunnen zij bepaalde meldingen rechtstreeks invoeren in het registratiesysteem van het Centrum. Het partnerformulier zal alleen gebruikt worden voor meldingen over concrete feiten die binnen de wettelijke bevoegdheid en opdrachten van het Centrum vallen inzake de strijd tegen discriminatie en de bescherming van de rechten van personen met een handicap.

De melding kan gepaard gaan met een expliciete vraag om advies of bijstand (desgevallend namens een of meerdere geïdentificeerde belanghebbende personen, bijvoorbeeld mogelijke slachtoffers). Ze kan ook louter ter informatie en voor rapportagedoeleinden worden gedaan.

Via deze overeenkomst gaan het Centrum en de partnerorganisatie een samenwerking aan met als voornaamste doelstellingen de meldingsdrempel voor slachtoffers van discriminatie te verlagen; de registratie, behandeling en opvolging van dergelijke meldingen te verbeteren; en de rapportage en feedback over de problematiek te optimaliseren.

3.2 Gelijke Kansen

3.2.1 Dienst Vorming

Ontvangst, analyse, uitvoering en beoordeling van aanvragen

De dienst Vorming verzamelt en analyseert aanvragen inzake informatie, sensibilisering of vorming. Dankzij een grondige analyse kan hij prioriteiten vastleggen en zo gepast mogelijk op die vragen reageren, rekening houdend met verwachtingen, doelpubliek en onderwerp. Daarvoor wordt beroep gedaan op eigen medewerkers, medewerkers uit ander diensten van het Centrum of zelfs externe actoren.

De dienst voorziet in verschillende vormen van interventie. Bij informatie gaat het om een tussenkomst op een studiedag of een conferentie georganiseerd door een derde partij. Bij sensibilisering gaat het om een interactieve tussenkomst van maximaal een halve dag (bijvoorbeeld een workshop). Bij vorming, ten slotte, gaat het om tussenkomsten van langere duur (van één tot drie dagen) met een beperkte groep. De opleidingen worden op maat ontwikkeld, samen met de opdrachtgever.

Daarnaast zet de dienst projecten op waarbij hij structurele veranderingsprocessen inzake diversiteit begeleidt, ondersteunt en coacht. De begunstigden van die projecten kunnen instellingen, organisaties, ondernemingen, structuren of sectoren zijn.

Overzicht van de activiteiten in 2013

In 2013 besteedde het Centrum in totaal 2.362 werkuren aan opleidingsinterventies in verschillende sectoren en bereikte daarmee 7.252 personen.

De kortlopende interventies (654 uur) waren voornamelijk informatief en sensibiliserend. Met die interventies bereikte het Centrum 5.410 personen.

Het gros van de interventies (1.708 uur) waren langere 'opleidingen' (van een halve dag tot drie dagen) met een pedagogische voorbereiding. In 2013 namen aan deze opleidingen 1.842 personen deel.

Het Centrum zet in op opleidingen voor kleine groepen van ongeveer 15 deelnemers. Daaruit spreekt de methodologische keuze om de opleidingen zo actief en participatief mogelijk te maken, en om een grote variatie aan leervormen te kunnen hanteren. Verder willen de opleidingen van het Centrum zo nauw mogelijk aansluiten bij de specifieke professionele realiteit van de deelnemers; ze focussen op de structurele impact die ze binnen een organisatie, bedrijf of overheidsdienst kunnen hebben. Daarom zetten ze niet alleen in op kennis maar in grote mate ook op het verwerven van nieuwe inzichten en attitudes.

De opleidingen kunnen opgebouwd worden rond één of meerdere thema's, zoals interculturele communicatie, stereotypen en vooroordelen of diversiteitsmanagement. Het Centrum geeft voorts opleidingen over de antiracisme- en antidiscriminatiewetgeving en hoe die kan worden toegepast. Ook specifieke opleidingen over één bepaald criterium (bijvoorbeeld leeftijd, seksuele geaardheid of handicap) behoren tot de mogelijkheden.

In 2013 is opnieuw een groot deel van de langdurige opleidingsinterventies (1.045 uur) uitgevoerd bij de politie. Het gros van die interventies past in de conventie tussen de geïntegreerde politie en het Centrum. Dat partnerschap bestaat enerzijds uit de pijler diversiteitsopleidingen en wordt anderzijds aangevuld met twee essentiële en complementaire pijlers: de ondersteuning van het Netwerk Diversiteit van de geïntegreerde politie, en de ondersteuning van structurele diversiteitsprocessen bij de politie.

In de pijler diversiteitsopleidingen is in 2013, naast het bestaande aanbod van zeven opleidingen aan de politie, werk gemaakt van een nieuw opleiding die in 2014 voor het eerst zal worden aangeboden. Het gaat om een specifieke opleiding voor referentie-politieambtenaren die worden aangesteld in het kader van de nieuwe rondzendbrief COL 13/2013 (rond het opsporings- en vervolgingsbeleid inzake discriminatie en haatmisdrijven – met inbegrip van discriminatie op grond van het geslacht).

Een ander deel (325 uur) van de opleidingsinterventies is uitgevoerd bij overheidsinstellingen.

Zo verzorgde het Centrum op vraag van het Opleidingsinstituut voor de Federale Overheid (OFO) de opleiding 'Omgaan met verschillen in een professionele omgeving' voor medewerkers uit verschillende federale administraties die in hun functie aan de slag moeten met diversiteit. Tijdens die driedaagse opleidingen krijgen de deelnemers een aantal kaders en methodes aangereikt om te reflecteren op hun professionele handelen.

Op vraag van de cel Diversiteit van de FOD Personeel en Organisatie is ook een reeks opleidingen aan preventieadviseurs en vertrouwenspersonen aangeboden onder de titel 'Discriminatie of pesterijen op het werk: maak jij het onderscheid?'. Aan de hand van een actief-participatieve aanpak – op basis van dilemma's – krijgen de deelnemers greep op de antidiscriminatiewetgeving, en verwerven ze inzicht in hoe die zich verhoudt tot de welzijnswetgeving.

Voorts werd een reeks opleidingen aangeboden op vraag van regionale administraties, steden en gemeenten.

De zorgsector was in 2013 opnieuw goed voor een meerdere interventies (75 uur). Die opleidingen worden verstrekt aan organisaties die verschillende soorten diensten op verschillende locaties aanbieden, zoals rust- en verzorgingstehuizen of diensten voor thuishulp. Via die interventies worden werknemers met verschillende taken en profielen bereikt. De opleidingen zijn erop gericht om instrumenten aan te bieden om met de groeiende diversiteit in de zorg om te gaan.

In de sector onderwijs werden opleidingen (73 uur) gegeven aan schoolinspecteurs. Zij worden vertrouwd gemaakt met de antidiscriminatiewetgeving om inbreuken op scholen te kunnen vaststellen. Verder worden ze gewezen op fenomenen die leiden tot discriminatie (stereotypen en vooroordelen) om ook preventief te kunnen optreden.

Daarnaast ging het Centrum dit jaar een samenwerkingsverband aan met het Institut des Hautes Etudes des Communications Sociales (IHECS): het Centrum werkte het vak Intercultural Studies uit (24 uur) voor het tweede masterjaar Animation Socioculturelle et Education Permanente (ASCEP) en doceerde het ook.

In de jeugdsector (46 uur) werd onder meer geïnvesteerd in een opleiding naar aanleiding van de projectoproep 'Jongeren zeggen 'nee' tegen hatecrimes' van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Daarbij konden organisaties een project indienen om racisme, seksisme en homofobie onder de aandacht te brengen van hun jongeren. Om jeugdwerkers, animatoren en vrijwilligers op die

opdracht voor te bereiden, verzorgde het Centrum coachingsessies over cyberhaat en haatmisdrijven in het algemeen.

Tot slot gaf het Centrum in een aantal opleidingen (144 uur) in een reeks andere sectoren, zoals media, migratie en sport. Ook een aantal interne opleidingen werd in 2013 op touw gezet.

Vorming en opleiding in 2013: onder de loep

Naast deze 1.708 uur aan lange opleidingen was de Dienst Vorming ook sterk actief in andere interventievormen en processen.

In 2013 zette het Centrum – in partnerschap met de Cel Diversiteit van de FOD Personeel en Organisatie – verder in op procesbegeleiding en coaching bij het ontwikkelen van een diversiteitsbeleid bij de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie (RJV). Doel van de RJV is om tegen 2014 een organisatie te worden die anticipeert op diversiteitsvragen in de ruime betekenis van het woord. Dat veronderstelt een beleid dat actuele en toekomstige diversiteitsvragen afdoende beantwoordt. In de verschillende stadia van dat structurele veranderingsproces bood het Centrum advies, coaching en ondersteuning aan.

Ook in 2013 investeerde de Dienst Vorming – bij wijze van proefproject – voor het eerst in een opleidingstraject in het kader van strafbemiddeling. Op vraag van het Justitiehuis Brussel nam het Centrum de leiding in het uittekenen van een opleiding voor een dader van islamofobe uitlatingen via sociale media. Dat traject van 20 uur werd niet exclusief uitgevoerd door het Centrum. Ook een reeks actoren uit het Brusselse middenveld namen een deel ervan voor hun rekening.

Met het oog op nieuwe proefprojecten werden in het kader van dat traject tal van methodologische vragen nauwgezet uitgediept (de ‘dader’ als actieve actor binnen de opleiding, het vrijwaren van de vertrouwelijkheid, vermijden van oordelen/veroordeling ...) en uitgebreid geëvalueerd. Dit eerste proefproject werd op verschillende punten bijzonder positief geëvalueerd door de dader, het Justitiehuis en de betrokken opleidingsactoren. Voor 2014 staat al een gelijkaardig opleidingstraject in het kader van strafbemiddeling op stapel.

3.2.2 Dienst Diversiteit

De dienst Diversiteit streeft ernaar de aanpak en het beheer van diversiteit in de verschillende domeinen van het economische, sociale en politieke leven (werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs ...) te verbeteren. De dienst hanteert daartoe een multidisciplinaire methode en werkt transversaal samen met de verschillende diensten van het Centrum en met externe partners. Concreet gaat het om adviezen en aanbevelingen opstellen, forums animeren, studies en enquêtes uitvoeren, relevante gegevens verzamelen, deelnemen aan sensibiliserings- en informatie-activiteiten en die zelf organiseren.

Overzicht van de activiteiten in 2013

In 2013 werden de werkterreinen van de dienst Diversiteit nog versterkt, via eigen initiatieven of deelname aan externe initiatieven.

Eigen initiatieven

Thema: werk

1. In 2013 heeft de **Socio-economische Monitoring** voor het eerst een analyse mogelijk gemaakt van de personen van vreemde afkomst op de Belgische arbeidsmarkt. Dat duurzame instrument is ontwikkeld door het Centrum in samenwerking met de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid en het Rijksregister. Het toont in hoeverre de positie van de werknemers op de arbeidsmarkt deels gebaseerd is op hun afkomst – en dat er, met een ander woord, sprake is van een etnostratificatie van de arbeidsmarkt. Het eerste verslag van de Monitoring werd toegelicht tijdens een seminarie op 5 september, in aanwezigheid van de sociale partners en van de federale minister van Werk.
2. Met zijn **e-learning**project eDiv wil de dienst Diversiteit managers, HR-medewerkers en werkgevers sensibiliseren en te vormen rond de antidiscriminatie wetgeving. eDiv zal een gratis tool zijn die het diversiteitsbeleid op gewestelijk niveau zal ondersteunen, onder meer door ruim aandacht te besteden aan goede praktijken in de private en de publieke sector.
3. Laaggeschoolde jongeren, al dan niet migrant, die aan de rand van de maatschappij staan en ver verwijderd van de arbeidsmarkt zijn, baren terreinactoren en beleidsverantwoordelijken zorgen. Ze zijn met alsmaar meer en hen opvangen blijkt alsmaar moeilijker. Die problematiek heeft te maken met werkgelegenheid en met het professionele inschakelingsproces, maar ook met integratie en sociale mobiliteit. Vanuit die vaststelling heeft het Centrum het onderzoek ***Discrimination et désaffiliation des jeunes issus de l’immigration*** besteld. Dat is uitgevoerd door het CEDEM (ULg) op basis van bestaande literatuur, en van focusgroepen met professionals van de FOREM, de regionale integratiecentra, regionale missies voor werkgelegenheid, organisaties voor socio-professionele inschakeling en de betroffenen jongeren. Een verlengstuk van het onderzoek is het seminarie dat in april 2015 wordt georganiseerd samen met de FOREM.

Thema: huisvesting

In het kader van zijn project **Diversiteitsbarometer** heeft het Centrum een onderzoeksprogramma opgestart dat de omvang van discriminatie moet meten in de sector van de publieke en private huisvesting. De opvolging ervan is in handen van de dienst Diversiteit. De *Barometer* is een antwoord op het gebrek aan statistische en kwalitatieve gegevens over discriminatie en de achterliggende mechanismen. Zo beschikken sociale actoren over nuttige en objectieve gegevens die nodig zijn voor een analyse van hun activiteitensector en beleidsverantwoordelijken over een instrument om hun beleid te evalueren en bij te sturen. De publicatie van de eindresultaten – die monden uit uitgebreide werkzaamheden van twee universiteiten, in overleg met het Centrum, het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en de beleidsverantwoordelijken – valt samen met een studiedag in september 2014, met experts op vlak van huisvesting en discriminatie.

Thema: onderwijs

Hier past alvast een verwijzing naar de brochure *Met een handicap naar de school van je keuze*, waarop in het deel ‘Handicap’ van dit jaarverslag dieper wordt ingegaan.

Deelname aan externe initiatieven

1. **De strijd tegen homofobie:** in 2013 werd het interfederaal actieplan tegen homofobie gelanceerd. Het Centrum was betrokken bij de voorbereiding, uitwerking en opvolging ervan. Het actieplan bestaat uit twee delen: het eerste deel draait om de bestrijding van homo- en transfoob geweld, het tweede rond de bestrijding van homo- en transfoobe discriminatie.

2. **Actieve veruiterlijking van godsdienstige overtuiging:** het CBAI (Centre Bruxellois d'Action Interculturelle) heeft een twintigtal professionals uit verschillende sectoren, die geregeld te maken krijgen met specifieke vragen over geloofsovertuigingen binnen hun diensten en/of in de relatie met de gebruikers, voorgesteld deel te nemen aan een actieonderzoek over dit thema.

Van januari 2012 tot april 2013 hebben de deelnemers aan de werkgroep concrete situaties besproken, om tot een 'gezamenlijke doctrine' (of referentiekader) te komen. Dat gebeurde onder leiding van Dounia Bouzar, experte op vlak van discriminatie. De dienst Diversiteit heeft daar actief aan deelgenomen en heeft voor de nodige juridische expertise gezorgd, om de aanpak binnen een Belgisch wetgevend kader te plaatsen. Het uit die werkzaamheden resulterende document *Geloofsdiversiteit: hoe vatten we dat op, hoe gaan we ermee om?* wordt in 2014 gepubliceerd.

De decentralisatie van de dienstverlening van het Centrum

In Wallonië versterkte het Centrum het lokale antidiscriminatie-netwerk door de band met de Espaces Wallonie en de gemeenten verder aan te halen. Elke lokale overheid kan op ondersteuning en begeleiding van het Centrum rekenen bij het uittekenen van haar gelijkheidskansenbeleid. In Vlaanderen heeft de dienst Diversiteit geholpen bij de inkanteling van de Meldpunten Discriminatie in het toekomstige Interfederaal Gelijkekansencentrum, in nauw overleg met het departement Discriminatie.

Het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid

Het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid (FIM) is in 1991 opgericht door de toenmalige regering. Het Interfederaal Gelijkekansencentrum fungeert als secretariaat van het fonds. Het streeft naar de ondersteuning van projecten ter bevordering van de sociale integratie van personen van vreemde afkomst en de interculturele dialoog, en ter preventie van discriminatie. In 2013 kreeg het FIM een budget van 7.284.486,66 euro toegewezen om binnen bepaalde (door het beheerscomité als prioritair bestempelde) actiezones projecten te financieren die de leefomgeving moeten verbeteren en de gelijke kansen moeten bevorderen. Het secretariaat van het FIM ontving in 2013 943 subsidieaanvragen, waarvan 516 projecten zijn gefinancierd.

In 2015 worden de financiële middelen van het FIM overgeheveld naar de gewesten en gemeenschappen.

3.2.3 Dienst Handicap/CRPD (Convention on the Rights of Persons with Disabilities)

Het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap voorziet in de oprichting van nationale instanties die, in de landen die het verdrag hebben ondertekend, toezien op de toepassing

ervan. Sinds 2011 hebben de federale overheid en de deelstaten het Interfederaal Gelijkekansencentrum aangesteld als onafhankelijk orgaan voor de promotie, bescherming en opvolging van de toepassing van het Verdrag in België.

Om die opdracht zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren heeft het Centrum, behalve een dienst die specifiek is belast met de binnen het Centrum behandelde handicapgerelateerde materies (met uitzondering van de individuele dossiers, die door het departement Discriminatie worden behandeld), ook een begeleidingscommissie opgericht waarin het middenveld is vertegenwoordigd.

Overzicht van de activiteiten in 2013

In 2013 heeft het Centrum op tal van dossiers gewerkt, zoals inclusief onderwijs, de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, de aanpassing van de telecomdiensten, internering, bedwinging, redelijke aanpassingen op de werkvloer, de problematiek van het uitdoven van het recht op een werkloosheidsuitkering voor werkzoekenden met een handicap, het recht op een autonoom leven enzovoort. In die dossiers zijn aanbevelingen geformuleerd en/of werd overleg gepleegd met de betrokken sectoren, en zijn sensibiliserings- en/of promotie-acties gevoerd.

In de tweede helft van 2013 heeft het Centrum een aantal Belgische universiteiten (KU Leuven, UHasselt, ULB, UA en UGent) de opdracht gegeven het middenveld uitgebreid te bevragen om de situatie van personen met een handicap in België te kunnen beoordelen, de drempels te identificeren die hen het dagelijkse leven bemoeilijken en die te toetsen aan de principes en rechten uit het VN-Verdrag, en om ook aanbevelingen te formuleren. Daarom werden discussiegroepen opgericht om personen met een handicap of personen die er beroepsmatig, sociaal of privé mee te maken krijgen, de kans te geven hun mening te geven over zeven grote thema's uit het Verdrag. De resultaten van dat overleg worden in 2014 bekendgemaakt en zullen mee de strategische koers bepalen van het Centrum in de uitvoering van zijn mandaat als onafhankelijke instantie.

Eind 2013 heeft het Centrum zijn parallel rapport afgewerkt dat in 2014 wordt voorgelegd aan het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap van de Verenigde Naties in Genève. Daarin wordt nagegaan in hoeverre België de bepalingen uit dit Verdrag toepast en of de beleidsmaatregelen van de federale overheid, de gemeenschappen en gewesten op dat gebied overeenstemmen met het Verdrag. Het Comité zal het rapport van België in twee fases onderzoeken. In april 2014 zal het de ngo's en de middenveldorganisaties horen, op basis van hun schaduwrapporten; en het Centrum, op basis van zijn parallel rapport. En in september 2014 wordt het Belgische rapport in een plenaire zitting behandeld.

De activiteiten van het Centrum als onafhankelijke instantie voor het VN-Verdrag worden ondersteund door een commissie met daarin 23 leden uit Belgische middenveldorganisaties (verenigingen van personen met een handicap, academici, sociale partners). De commissie adviseert het Centrum bij zijn voornaamste activiteiten ter promotie, bescherming en monitoring van het VN-Verdrag (aanbevelingen formuleren, consultaties houden, reageren op actuele kwesties, parallele rapporten indienen, memoranda schrijven ...). Ze is in 2013 vijf keer bijeengekomen.

Adviezen en aanbevelingen

In het kader van zijn opdrachten heeft het Centrum in 2013 aan de bevoegde overheden, verschillende adviezen en aanbevelingen geformuleerd inzake voorontwerpen van wetgeving en over beleidsdomeinen en wetten, te weten:

- Inclusief onderwijs: advies over het ontwerp van decreet inzake belangrijke en noodzakelijke maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (Vlaams Gewest).
- Toegankelijkheid en mobiliteit: aanbeveling inzake toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor elektrische scooters (Vlaams Gewest); aanbeveling inzake leerlingenvervoer (Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaams Gewest); aanbeveling inzake wetgeving over de veiligheid in pretparken en de accreditatie van controle-instellingen (federale overheid); aanbeveling voor het inlassen van een algemeen principe inzake toegankelijkheid in het toekomstige CWATUPE (Waals Gewest).
- Handicap en detentie: advies over het wetsvoorstel inzake internering van personen (federale overheid).
- Autonomoos leven en steun: aanbeveling inzake verblijfsvoorwaarden uit het decreet van de Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor minderjarigen van niet-Europese afkomst; advies over het ontwerp van decreet inzake de persoonsvolgende financiering (Vlaams Gewest); advies over het ontwerp van decreet over inclusie (Franse Gemeenschapscommissie en Brussels Gewest).
- Werkgelegenheid: actualisering van de aanbeveling inzake de professionele herinschakeling van werknemers met een handicap (federale overheid); aanbeveling inzake medische criteria voor zeevarenden (federale overheid).

Opleiding, informatie, sensibilisering

Wat het thema 'handicap' betreft, was één van de belangrijkste verwezenlijkingen van het Centrum in 2013 de brochure *Met een handicap naar de school van je keuze*. De bedoeling ervan is om leerlingen, ouders, leerkrachten en schooldirecties meer vertrouwd te maken met het begrip 'redelijke aanpassingen'. De vraag naar de brochure is erg groot, waardoor het in 2014 al tot een herdruk is gekomen. Ze heeft ertoe bijgedragen dat redelijke aanpassingen op de agenda kwamen bij het begin van het schooljaar 2013-2014, wat tot een toename van het aantal meldingen van discriminatie vanwege handicap in het onderwijs heeft geleid.⁶

In november 2013 nam het Centrum deel 'Volledige integratie van kinderen en jongeren met een handicap in de samenleving', een conferentie van de Raad van Europa.

In 2013 heeft het Centrum ook tal van acties gevoerd ter promotie van het Verdrag en van de antidiscriminatiewetgeving, zoals de organisatie van opleidingen of door te gaan getuigen tijdens studiedagen bij verschillende actoren/sectoren uit de maatschappij, en met name:

- personen met een handicap en hun familie: presentatie van het Verdrag in 'mentsitaal' aan verschillende verenigingen, dag- en verblijfscentra (mei 2013); deelname aan het salon REVA te Gent (april 2014);
- overheidsdiensten: opleiding van de HR-diensten (OFO) en referentiepersonen voor het Verdrag bij de federale overheidsdiensten (coördinatiesysteem), sensibilisering rond het begrip redelijke aanpassingen op de werkvloer bij lokale overheden (gemeenten, OCMW);
- vakbonden: organisatie van een seminarie rond de verplichte redelijke aanpassingen in het kader van de professionele herinschakeling (november 2013); deelname aan een ACOD-studiedag over de reclassering van werknemers met een handicap (oktober 2013);
- politie: opleiding over de antidiscriminatiewetgeving en het Verdrag voor de rekruteringsdienst van de federale politie (oktober 2013);

⁶ De brochure is beschikbaar op www.diversiteit.be, rubriek 'Publicaties'.

- justitie: promoten van de rechten van geïnterneerde personen met een handicap, verschillende ontmoetingen/interventies bij interneringsactoren;
- sport: promotie van redelijke aanpassingen in de sector van de sport (maart 2013).

Internationale samenwerking

Op dit domein gaat het met name om:

- deelname aan de werkgroep VN-Verdrag van de Europese Groep van Nationale Mensenrechteninstellingen (mei en oktober 2013);
- werkvergaderingen met de Défenseur des Droits français (juni en december 2013);
- presentatie van de onafhankelijke instantie voor een delegatie van middenveldorganisaties rond het domein handicap uit Cambodja (oktober 2013).

Mandaten

Het Centrum zetelt in verschillende commissies die met handicapbeleid bezig zijn (integratie op school, quota van werknemers met een handicap in de federale overheidsdiensten en in de lokale Waalse overheden, Brusselse adviesraad).

4 Migratie

Het Centrum heeft drie wettelijke opdrachten inzake migratie:

- de overheid informeren over de omvang en de aard van de migratiestromen,
- waken over het respect voor de grondrechten van vreemdelingen,
- de strijd tegen mensenhandel stimuleren.

In de eerste twee van die drie opdrachten oefent het Centrum drie taken uit: meldingen en individuele dossiers behandelen; informeren, sensibiliseren en opleiden; en adviezen en aanbevelingen formuleren.

4.1 Analyse van de migratiestromen

Het Centrum informeert over de aard en omvang van migratiestromen aan de hand van verschillende publicaties en jaarverslagen, waarvoor de informatie in bepaalde gevallen samen met universitaire onderzoekscentra worden geanalyseerd.

Het Centrum organiseert (of neemt deel aan) studiedagen en colloquia rond migratie. Het is ook lid van internationale netwerken rond de thematiek.

Overzicht van de activiteiten in 2013

In het kader van zijn opdracht de overheden te informeren over de aard en omvang van migratiestromen, heeft het Centrum zijn *Statistisch en demografisch verslag 2010: migraties en migrantenpopulaties in België* gepubliceerd in samenwerking met het Centre de recherche et démographie et sociétés (DEMO) van de UCL. Behalve dat verslag heeft het Centrum op de Internationale Dag van de Migrant een sensibiliseringsactie gelanceerd in de vorm van bierkaartjes in cafés. Via een internetlink op de kaartjes werden een aantal kerncijfers rond migratie op een pedagogische manier voorgesteld.

Ook in samenwerking met het Centre de recherche DEMO van de UCL heeft het Centrum *België-Turkije, 50 jaar migratie: demografische studie over de populatie van Turkse herkomst in België* gepubliceerd.⁷ Met de opmaak van een gelijkaardig verslag over de Marokkaanse migratie is begin 2013 begonnen; het wordt in 2014 voorgesteld.

Het Centrum staat samen met het Federaal Wetenschapsbeleid in voor de opvolging en cofinanciering van het onderzoeksproject Migratieloopbaan van Nieuwe Migranten in België (CAREERS). Dat project van de KU Leuven en de ULB analyseert de socio-economische integratie van personen die een eerste asielaanvraag hebben ingediend tussen 2000 en 2010. Het Centrum heeft ook het onderzoeksproject RESETTLEMENT opgestart, dat wordt uitgevoerd door de UGent en de Hogeschool Gent. Dat project behelst een longitudinale opvolging van vluchtelingen die zich in België hebben gevestigd. Ten slotte maakt het Centrum ook deel uit van het begeleidingscomité van het project MIGRAGE (gefinancierd door het Federaal Wetenschapsbeleid), dat een analyse maakt van de bescherming van de pensioenen van verschillende generaties migranten in België.

⁷ Beschikbaar op www.diversiteit.be, rubriek 'Publicaties'.

Voor de presentatie van statistische analyses over migratievraagstukken zit het Centrum geregeld rond de tafel met instanties die cijfers over migraties publiceren, zoals de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) en de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie (ADSEI), om gegevens te verkrijgen en op de hoogte te blijven van de methodologische evoluties.

Daarnaast is het Centrum sinds 2008 ook actief partner in het Belgisch contactpunt van het Europees Migratienetwerk (European Migration Network of EMN). Het EMN wordt gecoördineerd door de Europese Commissie en is samengesteld uit contactpunten in de 28 EU-lidstaten en in Noorwegen. Het Belgisch contactpunt is samengesteld uit vertegenwoordigers van drie federale instellingen: de DVZ, het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen en het Centrum. Fedasil zal er in 2014 ook lid van zijn.

Het EMN heeft als doel het leveren van “betrouwbare, objectieve, vergelijkbare en actuele” informatie over asiel en migratie, zowel op Europees als nationaal niveau, en dit ter ondersteuning van toekomstig beleid. In 2013 werden naast een rapport van het gevoerde beleid op vlak van migratie en asiel vier (Engelstalige) thematische studies gepubliceerd:

- *Attracting high-qualified and qualified third-country nationals: good practices and lessons learned;*
- *Organisation of reception facilities for asylum seekers in the different Member States;*
- *Identification and return of trafficking victims in asylum/migration procedures;*
- *Migrant access to social security – policy and practice.*

4.2 Grondrechten van vreemdelingen

Het departement Migratie staat in voor de opvolging en behandeling van individuele aanvragen inzake grondrechten van vreemdelingen.

Het recht op een gezinsleven komt vaak terug in individuele dossiers die het Centrum voorgelegd krijgt: in 2013 ging één dossier op vijf daarover. Het gaat dan om problemen bij het afsluiten of de erkenning van een huwelijk of vaste relatie, maar ook om het verblijfsrecht van de partner of de kinderen. De regels ter zake zijn strikt en complex, en zijn bovendien grondig gewijzigd, waardoor advies en begeleiding essentieel zijn.

Van de 4.595 personen die een beroep hebben gedaan op het Centrum, ging het bij 882 aanvragen om de grondrechten van vreemdelingen. In 198 gevallen oordeelde het Centrum dat de complexiteit of de aard van de situatie een structurele opvolging en de opening van een dossier vereiste. Behalve de vragen inzake gezinshereniging ging het om vragen over de internationale bescherming (1 op 10), regularisatie (1 op 10) of het verwerven van de nationaliteit (1 op 12). De vragen inzake detentie en verwijdering, ten slotte, blijven dan wel gering, maar hun aantal is tussen 2012 en 2013 wel verdubbeld (van 1 op 33 naar 1 op 17). Dat houdt verband met de omzetting van de terugkeerrichtlijn in Belgisch recht en de grondige hervorming van het verwijderings- en terugkeerbeleid.

De meldingen geven een relatief nauwkeurig beeld van de moeilijkheden op het terrein en zorgen ervoor dat het Centrum zijn waarnemende rol op zich kan nemen.

Overzicht van de activiteiten in 2013

Naast de individuele dossiers werkt het Centrum ook op structurele dossiers. Zo heeft het vanaf 2013 zijn aandacht gericht op het naleven van de grondrechten van vreemdelingen die vastzitten of die het land zijn binnengekomen via Belgische havens en die zijn 'teruggedreven'. Het Centrum heeft in 2013 ook werk gemaakt van de situatie van ontoelaatbare passagiers in de regionale luchthavens.

Al meer dan vier jaar werkt het Centrum rond de problematiek van de rechtsbijstand aan personen die vastzitten in gesloten centra, en in 2013 dan vooral in de gesloten centra in de rand rond Brussel (de centra Caricole en 127 bis).

Zo heeft het Centrum overleg op gang getrokken tussen de beide gesloten centra en de balies. De bedoeling van die aanpak is de communicatie tussen de actoren te vergemakkelijken, de procedures inzake de aanstelling van advocaten te verbeteren, en een systeem in te voeren dat de kwaliteit van de tussenkomst van die advocaten moet opvolgen.

Zo werd in december 2013, op initiatief van het Centrum, een halve ontmoetings- en opleidingsdag georganiseerd voor advocaten die in beide gesloten centra de rechtsbijstand verzorgen. Alle documenten van die dag zijn beschikbaar op de website van het Centrum.

Het Centrum blijft ook de situatie opvolgen in het centrum van Merksplas, en de centra van Vottem en Brugge beschikken voortaan over juridische permanenties.

In 2013 heeft de dienst Migratie ook een aantal belangrijke aanbevelingen geformuleerd inzake detentie en verwijdering van vreemdelingen. Die aanbevelingen zijn opgenomen in de parallelle rapporten die zijn overhandigd aan het Comité tegen Foltering van de Verenigde Naties (CAT), aan het Comité inzake uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD), en aan het Europees Comité voor de Preventie van Foltering (CPT).

4.3 Mensenhandel en mensensmokkel

Al sinds 1995 heeft het Centrum als wettelijke opdracht de strijd tegen de mensenhandel te stimuleren; een Koninklijk Besluit van 2004 heeft die opdracht gepreciseerd.

Het Centrum publiceert jaarlijks een onafhankelijk en publiek verslag dat de evolutie en resultaten opvolgt van de strijd tegen mensenhandel. Met dat kritische verslag wil het Centrum een sterke impuls geven aan de strijd die inspectiediensten, magistraten en politie op dat vlak leveren. Het jaarverslag bevat ook aanbevelingen aan de overheden om een beleid uit te stippelen dat het fenomeen bestrijdt.

Het Centrum is verantwoordelijk voor de coördinatie van de drie gespecialiseerde centra voor de opvang en begeleiding van slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel: Pag-Asa (Brussel), Payoke (Antwerpen) en Sürya (Luik).

Het Centrum is ten slotte ook bevoegd om in rechte op te treden en zich burgerlijke partij te stellen in mensenhandeldossiers.

Zowel de Raad van Europa als de Europese Unie bevelen de lidstaten aan om nationale rapporteurs mensenhandel aan te stellen. In 2013 duidde de Belgische overheid nog geen nationale rapporteur mensenhandel aan.

Overzicht van de activiteiten in 2013

In 2013 heeft het Centrum zijn zestiende *Jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel* gepubliceerd. Daarin worden de resultaten geëvalueerd van de strijd tegen mensensmokkel en mensenhandel, met als titel *Bouwen aan vertrouwen* en met een focus op de niet-bestrafing van slachtoffers.

Het Centrum was ook actief binnen de Interdepartementale coördinatieruimte ter bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel en binnen zijn bureau, en fungeert er als secretariaat voor. In 2013 is de Cel tweemaal bijeengekomen, het bureau doet dat maandelijks.

Het Centrum heeft zich burgerlijke partij gesteld in 21 nieuwe dossiers van mensenhandel en mensensmokkel. Het gaat om 7 dossiers van seksuele exploitatie, 5 dossiers van economische exploitatie en 2 dossiers van andere vormen van exploitatie, zoals bedelarij en onder dwang gepleegde misdaden. In mensensmokedossiers heeft het Centrum zich 7 keer burgerlijke partij gesteld.

Als expertisecentrum op vlak van mensensmokkel en mensenhandel is het Centrum blijven samenwerken met verschillende partners via de uitwisseling van informatie (zoals met de cel tegen georganiseerde sociale fraude van de federale politie), deelname aan het expertisenetwerk van magistraten (oktober 2013) en aan een aantal overlegplatformen (Gent). Het Centrum is ook gevraagd te zetelen in de werkgroep binnen de FOD Justitie voor de omzetting van richtlijn 2011/36/EU inzake mensenhandel. In 2013 kreeg het Centrum het bezoek van verschillende diensten en organisaties (de Nederlandse politie, het Bureau Nationaal Rapporteur Mensenhandel uit Nederland, het Amerikaanse State Departement).

Het Centrum heeft ook verschillende opleidingen gegeven, met name voor:

- gerechtelijke stagiaires (18 februari en 8 mei 2013);
- advocaten gespecialiseerd in strafrecht en vreemdelingenrecht van de Antwerpse balie (22 oktober 2013);
- sociale inspectie (21 november 2013).

Op Europees niveau is het Centrum gevraagd actief deel te nemen aan de vergaderingen van het Europees netwerk van nationale rapporteurs (maart en september 2013).

Sinds september 2012 is het Centrum als partner actief betrokken bij een Europees project (ISEC) ter preventie van mensenhandel in de bouwsector. In dat verband was er een eerste projectmeeting in Tilburg (januari 2013) en een tweede in Venetië (september 2013). In december 2013 heeft het Centrum een stakeholdersmeeting georganiseerd.

Het Centrum wordt bovendien geregeld als gastspreker uitgenodigd voor werkgroepen, technische vergaderingen, colloquia en internationale opleidingen. In 2013 ging het om:

- een bijdrage aan de technische vergadering van nationale rapporteurs of gelijkwaardige mechanismen georganiseerd door de VN-gezant ter bestrijding van mensenhandel (Berlijn, 23 en 24 mei 2013); het Centrum hield een tussenkomst over nauwere samenwerking tussen nationale rapporteurs en gelijkwaardige mechanismen, partnership en samenwerking met organisaties en internationale en regionale mechanismen;

- een actieve bijdrage aan de studie van het Europees Bureau voor de Grondrechten (FRA) over ernstige vormen van uitbuiting via het werk; het Centrum nam deel aan een vergadering van experts (Wenen, 4 en 5 juni 2013);
- deelname aan de rondetafel Towards Full Protection of the Rights of Trafficked and Exploited Persons in het kader van de conferentie Stolen Lives, Stolen Money: The Price of Modern-Day Slavery, georganiseerd door de speciale OVSE-gezante en coördinatrice in de strijd tegen mensenhandel (Wenen, 25 en 26 juni 2013);
- opleidingen over de rol van de nationaal rapporteur en van de coördinator, en over het verzamelen van gegevens en het opstellen van een onafhankelijk verslag in het kader van een Europees project voor professionals op het terrein en de Letse overheden (Riga, 26 en 27 september 2013);
- actieve deelname als expert inzake de problematiek van de loverboys aan een workshop georganiseerd door de Nationaal Rapporteur Mensenhandel uit Nederland (Den Haag, 18 november 2013);
- deelname aan een workshop over de identificatie van slachtoffers van mensenhandel met een specifieke focus op de economische exploitatie in het kader van de conferentie Putting Victims First: Conference on Protecting and Promoting the Rights of Victims of THB (Warschau, 26 en 27 november 2013).

Het Centrum heeft ten slotte ook zijn expertise ter beschikking gesteld voor het opstellen van een document over de toepassing van de clausule inzake niet-bestrafing door de speciale OVSE-gezante en coördinatrice in de strijd tegen mensenhandel, met als titel *Policy and legislative recommendations towards the effective implementation of the non-punishment provision with regard to victims of trafficking*. Het werd in april 2013 gepubliceerd.

5 Het Centrum netwerk

Het Centrum heeft, in overeenstemming met zijn wettelijk mandaat, altijd partnerships aangegaan met organisaties op het terrein. Het kan daarbij gaan om publieke of parapublieke instellingen (OCMW's, universitaire onderzoekscentra, regionale integratiecentra ...) maar ook om verenigingen uit verschillende sectoren (verenigingen die de rechten van personen met een handicap verdedigen, verenigingen die holebi's vertegenwoordigen ...). Dankzij die permanente samenwerking kan het Centrum problemen benaderen op een manier die in de werkelijkheid verankerd is.

Op internationaal niveau is het Centrum betrokken bij de belangrijkste organisaties waarmee het zijn doelstellingen deelt, hetzij als lid, hetzij als waarnemer of als adviseur.

5.1 Nationale samenwerking

5.1.1 Discriminatie/Gelijke Kansen

Het Centrum heeft verschillende samenwerkingsakkoorden of -protocollen gesloten met overheden en partners op het veld (organisaties, vakbonden, ...). Bijna al deze protocollen bevatten een luik over meldingen en individuele dossiers en regelen de concrete samenwerking voor de behandeling van die dossiers.

- **Met Vlaanderen**

De overeenkomst tussen de Vlaamse overheid en het Centrum werd in 2013 verlengd in het kader van de verdere uitbouw van de Vlaamse Meldpunten Discriminatie. Die gebruiken het elektronische dossierbeheerssysteem METIS van het Centrum. Het Centrum leidt voorts de medewerkers van de Meldpunten op, verzekert een helpdesk, en biedt samenwerking in dossiers en ondersteuning bij plaatselijk overleg.

Vanaf 1 januari 2014 maken deze 13 Vlaamse Meldpunten volop deel uit van het Centrum, zoals dat voorzien werd in het samenwerkingsakkoord tot hervorming van het Centrum. Dit betekent dat het Centrum voortaan nog sterker kan inzetten op een lokale werking, zowel voor de behandeling van meldingen als voor het opzetten van preventieve acties.

- **Met het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap**

In het kader van de goedkeuring van de antidiscriminatie-decreten ondertekenden het Centrum, het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap samenwerkingsprotocollen. Dankzij die protocollen konden er in 2010 drie medewerkers in dienst worden genomen op de dienst Tweede Lijn en één op de dienst Diversiteit van het Centrum. Die medewerkers zijn belast met dossiers die raken aan de bevoegdheden van de gewesten (openbaar vervoer, beroepsopleiding, ...) en de gemeenschappen (onderwijs, cultuur, ...). In 2013 zijn die banden nog versterkt, door de ontwikkeling van nieuwe meldpunten, de zogenaamde Espaces Wallonie, en een rechtstreekse samenwerking met verschillende Waalse gemeenten.

Aan deze protocollen komt een einde met de interfederalisering van het Centrum.

- **Met de Franse Gemeenschapscommissie**
Op 1 september 2012 ondertekenden het Centrum en de Franse Gemeenschapscommissie een samenwerkingsovereenkomst. Gezamenlijke diversiteitsplannen en -campagnes zijn sindsdien gelanceerd en zullen in de komende jaren worden uitgevoerd.
- **Met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest**
Het Centrum en Actiris hebben in 2009 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst gesloten die een op dat moment al jaren oude overeenkomst verving.
- **Met andere partners**, waaronder vakbonden en andere sociale partners, verenigingen/instellingen die zich specialiseren in de rechten van personen die beschermd zijn door de Antidiscriminatiewet, de regionale integratiecentra in het Waalse Gewest, onderzoekcentra, publieke instellingen enzovoort. Die samenwerkingsvormen kunnen zowel tijdelijk als structureel zijn.

5.1.2 Migratie

Over het thema migratie neemt het Centrum deel aan:

- de begeleidingscommissie van het Hulpfonds voor Gezinshereniging, dat wordt beheerd door het Belgisch Comité voor de Hulp aan Vluchtelingen;
- het raadgevend comité van de kinderrechtencommissaris van de Franstalige Gemeenschap;
- de maandelijkse contactvergaderingen van het Belgisch Comité voor de Hulp aan Vluchtelingen;
- de bijeenkomsten van de bezoekersgroep detentiecentra, die gecoördineerd wordt door Coördination et Initiatives pour Réfugiés et Etrangers (CIRE);
- de werkzaamheden van het platform Kinderen op de vlucht (waarvan het Centrum waarnemend lid is);

5.2 Internationale samenwerking

5.2.1 Binnen de Europese Unie

Equinet is het Europees netwerk van instellingen ter bevordering van gelijkheid. Het secretariaat is sinds 2008 ondergebracht in de lokalen van het Centrum. Het netwerk streeft naar een betere samenwerking en betere uitwisseling van informatie en juridische expertise tussen die instellingen. Equinet heeft in 2013 verschillende studies gepubliceerd (lijst beschikbaar op www.equineteurope.org) waaraan het Centrum meermaals zijn medewerking heeft verleend. In november 2011 is de directeur van het Centrum verkozen tot voorzitter van de raad van bestuur van Equinet. Zijn mandaat liep tot eind november 2013. Op dat ogenblik werd het hoofd van het departement Discriminatie, dienst Tweede Lijn aangesteld als nieuw lid van diezelfde raad van bestuur.

www.equineteurope.org

Het Europees Bureau voor de Grondrechten (Fundamental Rights Agency)

Het Fundamental Rights Agency (FRA) heeft de volgende drie opdrachten: gegevens verzamelen en analyseren; de Europese instellingen en lidstaten adviseren; en samenwerken met het middenveld en het brede publiek sensibiliseren. Het hoofd van het departement Discriminatie van het Centrum

zetelt in de raad van bestuur van het FRA. De adjunct-directeur van het Centrum zetelt in de raad van bestuur van het FRA. Het Centrum is bovendien actief betrokken bij verschillende projecten of onderzoeken van het FRA.

www.fra.europa.eu

Het netwerk van Nationale Contactpunten voor Integratie (NCP-I) van de Europese Commissie

Dit netwerk is in het leven geroepen om gevolg te geven aan conclusies van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van oktober 2002. Het wil in de eerste plaats een forum zijn om informatie en goede praktijken uit te wisselen tussen de lidstaten van de EU. Op die manier hoopt het de integratie van vreemdelingen in alle lidstaten te bevorderen, een goede beleidscoördinatie te bewerkstelligen en de samenhang te garanderen van nationale en gemeenschappelijke initiatieven. Het Centrum is sinds 2004 nationaal contactpunt voor België.

Het Europees Migratienetwerk (EMN)

Het Centrum maakt deel uit van het National Contact Point (NCP) for the European Migration Network, samen met het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen en de Dienst Vreemdelingenzaken, die instaat voor de coördinatie. Het is betrokken bij alle opdrachten van het NCP: het maakt deel uit van zijn stuurgroep en neemt deel aan zijn dagelijkse werking.

www.emn.europa.eu

www.emnbelgium.be

Het Informele Netwerk van Nationale Rapporteurs Mensenhandel en Equivalente Mechanismen (NREM)

Op dit forum van nationale rapporteurs, regelmatig georganiseerd door de Europese Commissie en het EU-voorzitterschap, speelt het Centrum een actieve rol

5.2.2 De Raad van Europa

De Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI) bindt de strijd aan tegen racisme, xenofobie, antisemitisme en onverdraagzaamheid binnen Europa vanuit de overtuiging dat mensenrechten moeten worden beschermd. Een medewerker van het Centrum zetelt in eigen naam in de ECRI, net als alle andere leden die werden geselecteerd op basis van hun expertise op het gebied van de bestrijding van onverdraagzaamheid. In 2011 werd deze medewerker verkozen tot eerste vicepresident van het ECRI. Alle ECRI-leden zijn onafhankelijk en onpartijdig in de uitoefening van hun mandaat.

www.coe.int/ecri

5.2.3 De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)

Het Centrum neemt deel aan de activiteiten van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten (Office for Democratic Institutions and Human Rights - ODIHR) binnen de OVSE. Het Centrum is één van de nationale contactpunten in de strijd tegen haatdelicten.

www.osce.org/odhr

5.2.4 De Verenigde Naties

De European Group of National Human Rights Institutions (ENNHRI) ziet erop toe dat de mensenrechten voldoende worden beschermd in de Europese besluitvorming en regelgeving. In juni 2007 richtte het netwerk de werkgroep Asiel en Migratie op, die geleid wordt door het Centrum in samenwerking met het Duits Instituut voor Mensenrechten. In 2013 is een nieuwe werkgroep rond het thema 'handicap' opgericht.

Sinds begin 2013 is het secretariaat van de ENNHRI in de lokalen van het Centrum gehuisvest.

www.nhri.net

6 Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting is opgericht door de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten. Het heeft als opdracht informatie over de uitoefening van grondrechten en over ongelijkheid in de toegang tot die rechten te verzamelen en te analyseren, en aanbevelingen te formuleren. Daarnaast moet het zorgen voor een structurele dialoog met de actoren op het terrein, zowel publieke als private, waaronder personen die in armoede leven en hun organisaties.

In 2014 is het 15 jaar geleden dat de regeringen van de gewesten, gemeenschappen en de federale overheid een samenwerkingsakkoord ondertekenden en dat hun respectievelijke parlementen het goedkeurden. Daarmee reageerden ze op een expliciete vraag van de opstellers van het Algemeen Verslag over de Armoede om een wettelijk verankerd mechanisme te voorzien waardoor armoede en sociale uitsluiting systematisch en op regelmatige tijdstippen bovenop de politieke agenda geplaatst worden. Het Steunpunt wil, ter gelegenheid van deze verjaardag, de oorspronkelijke ambitie van de wetgevers in herinnering brengen en de link tussen armoede en respect van de grondrechten, in het Samenwerkingsakkoord ingeschreven, meer zichtbaar maken. Naast de verdere ontwikkeling van de rubriek 'rechtspraak: grondrechten en armoede' zal het Steunpunt twee evenementen organiseren: een seminarie in april over het recht op sociale bescherming en een ander seminarie in december, over het 'niet-beroep' op recht.

Recht op wonen: naar een resultaatsverbintenis?

Een degelijke woning vinden of kunnen behouden, het wordt voor een steeds groter deel van de bevolking problematisch. Nochtans is huisvesting erkend als essentiële voorwaarde om een menswaardige bestaan te leiden. Daarom ook werd dit recht ingeschreven in internationale mensenrechtenverdragen en in de Belgische Grondwet. Hoe kunnen we het recht op behoorlijke huisvesting beter garanderen voor iedereen, ook de allerarmsten? Deze vraag, en meer specifiek of het wenselijk en mogelijk is om van het recht op wonen een resultaatverbintenis te maken, werd bekeken tijdens een studiedag (23 januari 2013) georganiseerd door het Steunpunt samen met de Universiteit Antwerpen en de Facultés universitaires Saint Louis. Er werd een verslagboek opgemaakt op basis van deze werkzaamheden; een memorandum in functie van de verkiezingen van mei 2014 stelt de belangrijkste aanbevelingen voor..

Sociale bescherming en armoede

Het Steunpunt heeft in 2012 en 2013 de effectiviteit van het recht op sociale bescherming - sociale zekerheid en sociale bijstand – voor mensen die in slechte socio-economische omstandigheden leven onderzocht. België heeft, dankzij zijn sociaal beschermingssysteem, meer dan andere lidstaten van de Europese Unie de impact van de crisis weten te beperken. Toch kunnen we niet anders dan vaststellen dat dit systeem niet iedereen op dezelfde wijze beschermt en dat recente ontwikkelingen – overdracht van de gezinsbijslagen, degressiviteit van de werkloosheid, hervorming van pensioenen – veel bezorgdheid wekken. De resultaten van deze uitwisselingen met talrijke actoren zijn opgenomen in het zevende tweejaarlijkse Verslag van het Steunpunt dat in december 2013 werd gepubliceerd.

Gezinnen in armoede: ondersteunen van de band tijdens plaatsing

De plaatsing van kinderen in een instelling of in een pleeggezin is een realiteit die ouders en kinderen die in armoede leven regelmatig naar voren brengen. Een onderzoek bevestigde het statistisch

verband tussen de socio-economische achtergrond en plaatsing van kinderen. Een kind plaatsen betekent dat je het weghaalt uit zijn familiale omgeving. De facto betekent de plaatsing een scheiding tussen de ouders en de kinderen en onderstreept het de vraag van het behoud van de band, wat een essentieel element is van het recht op de bescherming van het gezinsleven. Verenigingen hebben het Steunpunt gevraagd om een dialoog te starten over het behoud van de band, met beroepskrachten van de Bijzondere Jeugdzorg. De Franse Gemeenschap heeft dit project ondersteund. De beroepskrachten zijn talrijk op deze uitnodiging ingegaan. Op 17 oktober, ter gelegenheid van de Werelddag van verzet tegen armoede, is het eindrapport met de resultaten van deze dialoog gepubliceerd

Publicaties

[Memorandum Wonen](#) van het Steunpunt, december 2013

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Sociale bescherming en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks verslag 2012-2013](#). December 2013

Eindrapport: [Familles pauvres: soutenir le lien dans la séparation](#), oktober 2013.

Groupe Agora (ATD Quart Monde, Lutte Solidarités Travail (LST), Dienst de lutte contre la pauvreté, la précarité et l'exclusion sociale, Direction générale de l'aide à la jeunesse), "[La transparence et la transmission des écrits](#)". Actes de la Journée de réflexion et de dialogue organisée le 29 novembre 2011 par le groupe Agora, 2013

Nota: [Automatisering van rechten met betrekking tot de bevoegdheden van de federale Staat](#), 1 maart 2013.

Bernard N., Hubeau B. (Editors), [Recht op wonen: naar een resultaatsverbintenis? - Droit au logement: vers une obligation de résultat?](#), 2013. (Deze publicatie is een initiatief van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, de Universiteit Antwerpen en de Universiteit Saint Louis.

Artikels

Van Hootegem H. en Termote H., Een kijk op de meting van armoede en sociale uitsluiting in België en Vlaanderen. In: [Welzijn en zorg in Vlaanderen. Wegwijzer voor de sociale sector 2013-2014](#), Kluwer, Mechelen, 2013, p. 503-523.

"Recht op wonen afdwingbaar?" Interview met Angela van de Wiel, in [Huurdersblad online](#), nr. 215, juni 2013, p. 21-27.

De publicaties van het Steunpunt zijn te downloaden op de website www.armoedebestrijding.be

7 Publicaties 2013

Belg Worden (01/2013 – 19p.)

Het Centrum heeft deze brochure opgevat als een eenvoudig, volledig en pedagogisch hulpmiddel voor de betrokkenen en hun adviseurs. De brochure legt uit welke mogelijkheden bestaan om de Belgische nationaliteit te verkrijgen, en hoe de procedure verloopt.

Trafficking in and smuggling of human beings. The money that matters. Annual report 2011

(03/2013 – 164p.)

'The Money That Matters' is the fifteenth annual report on trafficking in and smuggling of human beings published by the Centre for Equal Opportunities and Opposition to Racism. For the Centre, these annual reports act as a tool to assess and give impetus to Belgian policy in the fight against trafficking in and smuggling of human beings. The Centre thus fulfils its legal remit by taking on the de facto role of 'national rapporteur on trafficking in human beings'.

Jaarverslag: Conventie tussen het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en de Federale Politie (03/2012 – 49p.)

De conventie tussen het Centrum en de politie rust op drie pijlers: het Centrum geeft diversiteitsvormingen bij de politie, het ondersteunt haar netwerk Diversiteit en het ondersteunt haar structurele diversiteitsprojecten. Via die meerledige en geïntegreerde aanpak kunnen de diversiteit en de strijd tegen discriminatie bij de politie op een structurele en duurzame manier worden bevorderd. Het jaarverslag dat u hieronder vindt gaat in detail in op de verschillende activiteiten die in 2012 in het kader van de conventie werden georganiseerd.

Het Centrum in 2012. Voorrang aan debat en dialoog. Jaarverslag algemene werking (04/2013 – 52p.)

2012 was opnieuw een rijk gevuld jaar. Niet minder dan 5.118 personen vroegen het Centrum om informatie, advies of bijstand. Meldingen tonen vaak aan waar het in onze samenleving nog aan schort, en zijn de aanleiding om ook preventieve acties op te zetten. Enerzijds gaat het om informeren, sensibiliseren en opleiden, waarbij het Centrum in 2012 nieuwe paden insloeg: e-learning en coaching van organisaties, om er maar twee te noemen. Anderzijds gaat het om adviezen geven en aanbevelingen doen voor een betere regelgeving, vertrekkende vanuit onderzoek (zoals de diversiteitsbarometer) of vanuit de forumfunctie die het Centrum vaak vervult. Het brengt dan verschillende actoren samen om in concrete vraagstukken stappen vooruit te kunnen zetten. In oktober 2012 waren er gemeenteraadsverkiezingen: ze vormden de aanleiding om het belang van de lokale beleidsmakers te onderstrepen in de strijd tegen discriminatie en in de bevordering van gelijke kansen en het respect voor de grondrechten van vreemdelingen.

België – Turkije. 50 jaar migratie – Demografische studie over de populatie van Turkse herkomst in België (05/2013 – coll. Demo-UCL – 77p.)

In 1961 telde België amper 320 Turken die hier wettig verbleven. Sinds het midden van de jaren 2000 wonen er meer dan 150.000 mensen van Turkse nationaliteit of van Turkse origine in ons land. Wie zijn deze Turkse migranten die zich kwamen vestigen in België? Waarom verlieten ze hun land van herkomst om hier een nieuw leven op te starten? En welke levenspatronen ontwikkelen hun nakomelingen? Deze publicatie is een demografische studie over de populatie van Turkse herkomst in België, een studie die een beeld schetst van de demografische realiteit van de Turkse migrantenpopulatie in ons land. De studie werd opgesteld door het Centrum en het Centre de recherche en démographie et sociétés (Demo, UCL).

Discriminatie, diversiteit. Focus: Leeftijd: beschermings- of uitsluitingscriterium? – Jaarverslag 2012 (05/2013 – 188p.)

Leeftijdscriminatie is door nationale en Europese rechters minder consequent bestraft wordt dan bijvoorbeeld discriminatie op basis van een handicap. Als maatschappij beschouwen we 'leeftijd' nog vaak als een objectief en rechtvaardig criterium waarop men een onderscheid mag maken. Het Centrum zelf worstelt soms met de spanning tussen de Antidiscriminatiewet en andere wetten of regels die bepaalde leeftijdscategorieën willen beschermen – een spanning die vragen oproept die we niet altijd kunnen beantwoorden. Daarom laten we in het openingshoofdstuk van dit jaarverslag vaker dan voorheen externe auteurs de pen voeren.

Love is Love (05/2013 – coll. Wallonie, Domino Production, Katodix – (05/2013 – dvd)

Synopsis: "Verborgen achter een scherm van 'politiek correcte' aanvaarding, blijven stereotypen, vooroordelen en negatieve uitingen ten aanzien van homo's en lesbiennes hardnekkig overeind. Die fictieve tolerantie heeft ernstige gevolgen voor hun welzijn en voedt discriminerende opvattingen in alle geledingen van de maatschappij. Om het publiek te wijzen op die dagelijkse realiteit van holebi's, laten het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en Wallonië een aantal mensen aan het woord in deze korte documentaire. 'Love Is Love' schetst enkele portretten in het hart van Wallonië. De film benadert met veel gevoel en discretie de belangrijke momenten in het leven van Yannick, Magali, Jeff, François, Claire en Nanou."

Migratie – Jaarverslag 2012 (06/2013 – 208p.)

In zijn 'Jaarverslag Migratie 2012' gaat het Centrum dieper in op de mobiliteit van vreemdelingen naar en vanuit België.

1993-2003. 20 ans d'action, 20 regards. Réflexions sur les premières missions du Centre – 20 jaar actie, 20 standpunten. Reflecties over de eerste opdrachten van het Centrum (06/2013 – 72p.)

In februari 1993 werd de wet tot oprichting van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding goedgekeurd. Hoewel zijn takenpakket sindsdien met onder meer 'niet-rationale' discriminatie is uitgebreid, heeft het Centrum zijn oorspronkelijke opdrachten – racismebestrijding en verdediging van de grondrechten van vreemdelingen – al die tijd niet uit het oog verloren, integendeel.

Regionale INAD-centra en de grondrechten van vreemdelingen (06/2013 – 56p.)

In dit rapport stelt het Centrum een stand van zaken voor over het respect voor grondrechten van vreemdelingen die worden vastgehouden in de regionale INAD-centra. Over het algemeen zijn dat plaatsen van detentie, en vanuit dat opzicht ook risicovolle plaatsen.

Met een handicap naar de school van je keuze. Redelijke aanpassingen in het onderwijs (06/2013 – 31p.)

Leerlingen met een handicap hebben op school recht op redelijke aanpassingen. Een redelijke aanpassing is een maatregel die het effect van de beperking neutraliseert waarmee een persoon met een handicap te maken krijgt in een onaangepaste (school)omgeving.

Socio-economische Monitoring (09/2013 – coll. FOD Werkgelegenheid, arbeid en sociaal overleg – 335p.)

Werkgelegenheid is één van de hoogste prioriteiten van de regeringen in ons land. Of het nu gaat om economisch herstel, industriële ontwikkeling, technologische innovatie, ontwikkeling van het ondernemerschap, opleiding en begeleiding van werkzoekenden, mobilisatie van de sociale partners

en van de politieke wereld: werkgelegenheid heeft altijd centraal gestaan in de ontwikkeling van onze samenleving. En vandaag is dat meer dan ooit het geval.

Socio-economische monitoring. Besluit, aanbevelingen, sleutelementen (09/2013 – 49p.)

Mensenhandel, mensensmokkel. Bouwen aan vertrouwen. Jaarverslag 2012 (10/2013 – 112p.)

Dit is het zestiende 'Jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel' dat het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding publiceert. In 1995 gaf de wet tegen de mensenhandel het Centrum een nieuwe wettelijke opdracht, met name om 'de bestrijding van de mensenhandel te stimuleren'. Daarmee creëerde die wet de facto een mechanisme dat als 'nationaal rapporteur mensenhandel' fungeerde, lang voordat internationale instellingen daarom vroegen. Vandaag vervult het Centrum de rol van onafhankelijk rapporteur zowel op nationaal als op internationaal vlak, naast de Dienst Strafrechtelijk Beleid, die de rol van overheidsrapporteur vervult. Het Centrum doet dat vanuit de onafhankelijke positie die het van het parlement kreeg, maar evenzeer in een geest van dialoog en samenwerking. Dit jaarverslag reflecteert die opstelling: het wil een getrouw en kritisch beeld geven van de evolutie in de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel, en het is tot stand gekomen in overleg en dialoog, onder meer via externe bijdragen.

Verschillen in behandeling op basis van nationaliteit of verblijfsstatuut. Verslag colloquium van 22 oktober 2012 (10/2013 – 71p.)

Wat is het juridische spanningsveld tussen een aanvaardbaar onderscheid en een verboden discriminatie op grond van nationaliteit of verblijfsstatuut? Dat is de hamvraag van deze paper, die een schriftelijke weergave is van de mondelinge uiteenzettingen op het colloquium van 22 oktober 2012.

Evaluatierapport over de werking van het Centrum vanuit het perspectief van zijn stakeholders, in het kader van zijn strategisch plan 2011-2013 (10/2013 – coll. GERME, DiverCity – 30p.)

Ten einde te beantwoorden aan de uitdagingen die aangestipt werden door de evaluatie van het strategisch meerjarenplan 2008-2010 uitgevoerd door South Research, heeft het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding zich voor de periode 2011-2013 van een ambitieus nieuw strategisch plan voorzien. Onderhavig rapport omvat een evaluatie van dit plan, vanuit het perspectief van de voornaamste partners van het Centrum - zowel aan Nederlandstalige als aan Franstalige kant van het land. Ze geven hun mening over de activiteiten die door het Centrum ontwikkeld werden, ze verwoorden de indrukken die het Centrum op hen achterlaat en ze evalueren de communicatie van het Centrum. Naast een algemeen bilan laten ze ook hun licht schijnen op de evolutie die het Centrum sinds de vorige evaluatie heeft doorgemaakt.

Statistisch en demografisch verslag 2013. Migratie en migranten populaties in België (12/2013 – coll. DEMO – 175p.)

Internationale migratie is de aanleiding voor felle discussie en kan op veel belangstelling rekenen in de publieke opinie en de politieke wereld. Maar een meer globale en genuanceerde visie op migratie ontbreekt niet zelden, omdat de meeste aandacht gaat naar geïsoleerde gebeurtenissen of stereotype beeldvorming. Een gebrek aan kennis over migratie zal het onbegrip binnen een maatschappij - ook als die steeds meer door bevolkingen van diverse afkomst wordt gekenmerkt - versterken. Tegelijk dreigen er maatschappijkeuzes en politieke denkpistes uit te volgen die onvoldoende aan de realiteit zijn aangepast.

8 Balans en resultatenrekening

Hieronder vindt u een overzicht van de belangrijkste cijfers uit de balans per 31 december 2013 en uit de resultatenrekening 2013 van het Centrum, die op 19 maart 2014 aan de raad van bestuur ter goedkeuring is voorgelegd en die door de commissaris-revisor is gecontroleerd. Dit overzicht geeft alleen de cijfers van het Centrum zelf, niet die van het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid en van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting: die worden apart beheerd en vallen onder de verantwoordelijkheid van hun beheerscomité.

Balans op 31 december 2013 (x € 1.000)

Activa	7.154		Passiva	7.154
Vaste activa	361		Kapitaal	55
Materiële activa	237		Gecumuleerd resultaat	4.374
Financiële activa	124		Voorzieningen	37
Vlottende activa	6.793		Schulden	2.688
Handelsvorderingen	1.890		Leveranciers	581
Geldbeleggingen	450		Sociale schulden	746
Liquide middelen	4.452		Overige schulden	1.361
Overlopend actief	1			

Resultatenrekening 2013 (x €1.000)

Opbrengsten	8.623		Kosten	9.164
Toelagen	6.758		Projectkosten	1.436
Projectopbrengsten	1.506		Werkingskosten	1.864
Overige opbrengsten	320		Personeelskosten	5.716
Financiële opbrengsten	0		Afschrijvingen	149
Uitzonderlijke opbrengsten	39			
			Resultaat 2013	- 541

Colofon

Het Centrum in 2013
Jaarverslag algemene werking
Brussel, april 2014

Uitgever en auteur:

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding
Koningsstraat 138, 1000 Brussel
T: 02 212 30 00
F: 02 212 30 30
epost@cntr.be

Vertaling: Alphavit

Verantwoordelijk uitgever: Jozef De Witte

Ce rapport annuel est également disponible en français.

U kunt deze publicatie ook terugvinden op de website van het Centrum: www.diversiteit.be.

Het Centrum juicht de verspreiding van kennis toe, maar dringt aan op respect voor de samenstellers en auteurs van alle bijdragen in deze publicatie. Haar als informatiebron gebruiken is alleen toegestaan met vermelding van auteur en bron; de teksten of andere auteursrechtelijk beschermde elementen geheel of gedeeltelijk reproduceren, verkopen, publiceren, aanpassen mag alleen met de schriftelijke toelating van het Centrum.